

## Debattartikel

# Satsa på sjötransporter så klarar vi miljömålen!

Fler och längre sjötransporter är lösningen på framtidens transportbehov och miljökrav men hindras idag av snedvriden konkurrens, brist på helhetssyn och politisk vilja. I april lägger IVA fram sin vision för transportsystemet år 2030, Hållbar mobilitet. Rapporten har tagits fram med stöd av Vägverket, Banverket, Luftfartsverket, Sjöfartsverket och VINNOVA. Rapporten slår fast att framtidens transportsystem måste öka kapaciteten och effektiviteten och samtidigt klara hårda miljö- och klimatkrav. Debatten under årets första veckor har kretsat kring satsningen på järnvägsnätet och höghastighetståg och har inte tagit hänsyn till infrastrukturen ur ett helhetsperspektiv. Den ensidiga satsningen på subventionerad järnvägstrafik är slöseri med allmänna medel och slår ut möjligheterna att utnyttja hamnarna längs ost- och norrlandskusten. Sjöfartsnäringen har bidragit i IVA:s visionsarbete och vill ta en aktiv del i framtidens transportsystem på samma villkor som andra.

Sverige har en lång kust och det finns en stor resurssnål utvecklingspotential för sjötransporter. Det gods som lastas om från fartyg till tåg och lastbil i södra delarna av landet kan i betydligt större omfattning gå vidare på vattnet till Mälardalen och Norrland. Det skulle innebära färre långtradare på våra vägar, lägre belastning på järnvägssystemet med en minskade koldioxidutsläpp och bättre utnyttjande av de gemensamma investeringsmedlen. Dessutom ger längre sjötransporter industrin möjligheter att sänka sina kostnader för logistik och frakt. Transportvägarna och omlastningsnoderna finns. Nu krävs politiskt mod, samordning och rättvisa villkor.

### **Vattenvägen har inga köer, obegränsad kapacitet, är kostnadseffektiv och underhållsfri**

Transporter till sjöss är ofta ett fördelaktigt alternativ till väg- och järnvägsnätet. Ekonomierna runt Östersjön och inom hela EU växer. Den begränsade kapaciteten inom landinfrastrukturen gör det effektivare att transportera mer gods på vattnet. Till sjöss finns det redan en utbyggd infrastruktur som kan svälja enorma transportvolym. Lotsplikten kan avskaffas. Landbaserad trafikledning kommer att kunna ersätta lotsningen med hjälp av modern teknik. Nu får fartyg ofta ligga och vänta på lotsning med stora, onödiga, kostnader som följd.

### **Alla trafikslag måste behandlas lika!**

Sjötransporter är billiga jämfört med transporter på järnväg och landsväg, men missgynnas genom att de, till skillnad från tåg- och lastbilstransporter, måste bära alla sina infrastrukturkostnader inklusive kostnaderna för fritidsbåtstrafiken. Kustsjöfarten kan öka om den får konkurrera på lika villkor.

### **Större eller specialiserade hamnar**

Samtliga hamnar måste bära sina egna kostnader utan subventioner. För att kunna ge effektiv service dygnet runt som marknaden kräver, måste hamnterminalerna antingen vara stora och ha hög godsomsättning eller vara små och specialiserade.

### **Konkurrens på lika villkor**

Vi vill se konkurrensneutralitet mellan trafikslagen och en skärpt lagstiftning som inte tillåter kommunala hamn- och stuveriföretag att konkurrera med det privata näringslivet.

### **Integration kan förlänga transporter på vatten**

När Sverige och EU har en fullt integrerade inre vattenvägar, får vi en direkt förbindelse med de inre vattenvägarna i Centraleuropa, vilket innebär att vi kan förlänga sjötransporten.

### **Sol, vind och biobränsle**

Vi vill driva på forskning och utveckling för att få fram miljövänligare och energieffektivare fartyg. Fossila drivmedel kommer att fasas ut och utvecklingen gå mot kombinerade bränslekoncept. Nya fartyg kommer delvis att drivas med sol- och vindenergi. Biobränsle kommer att vinna mark och LNG, flytande naturgas, kommer att ha en plats på marknaden.

**Om snedvridningen i konkurrensen mellan transporter på järnväg, väg och vatten ställs tillrätta kan vi frigöra stor transportkapacitet, sänka logistikkostnaderna för svensk industri och minska miljöpåverkan med små insatser. Sjöfartsnäringen har kompetensen och viljan. Nu vill vi se politiskt mod och handling!**

Erik Zetterlund, VD, Oxelösunds Hamn AB  
Percy Österström, CEO, Österströms International AB  
Tage Edvardsson, Sjöfart och samhälle, Sjöfartsverket